

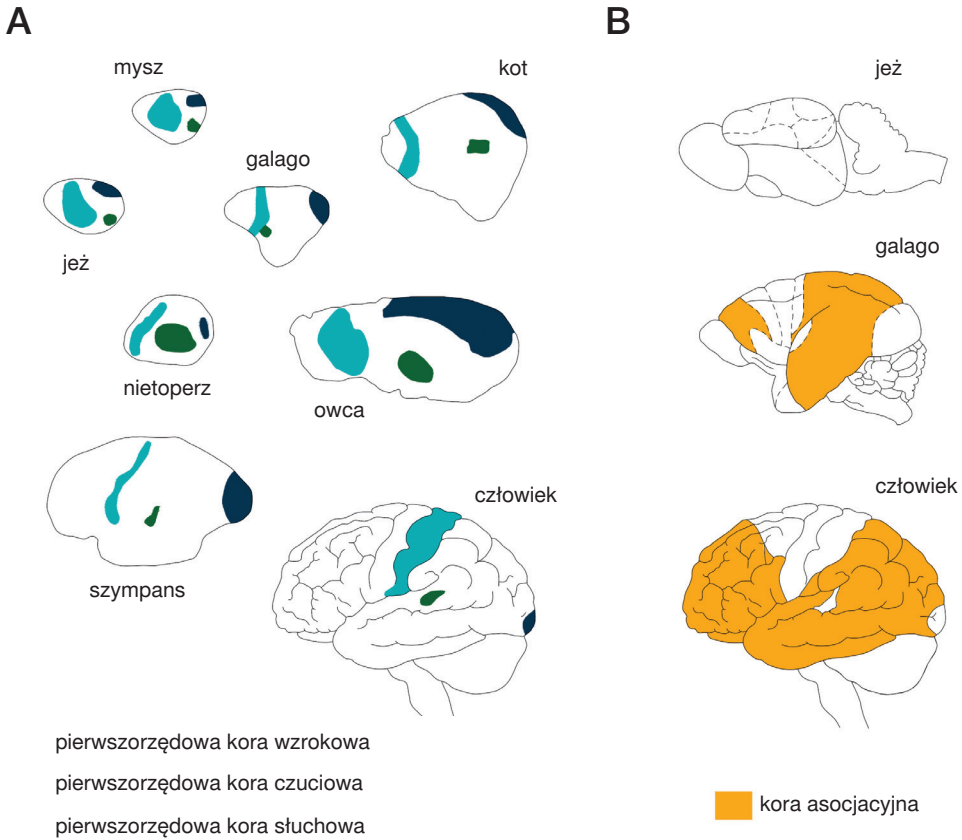
ROZDZIAŁ 1

WYCHOWANIE DZIECKA

Wychowywanie to prawdopodobnie jedna z najtrudniejszych form oddziaływania na człowieka. To proces długotrwały, interaktywny, dynamiczny i bardzo wrażliwy na różnego rodzaju bodźce i wpływy. Pomiedzy osobą wychowującą a wychowywaną często nawiązuje się szczególna więź, która może trwać latami albo zostać nagle zerwana w wyniku jakiegoś silnego emocjonalnie doświadczenia lub splotu nieprzewidzianych okoliczności. Dzieje się tak szczególnie wtedy, gdy więź ta nie jest zbudowana na solidnych fundamentach, uwzględniających prawo jednostki do podmiotowości w relacjach, albo gdy w tzw. wychowywaniu brakuje spójności. Zaburzenia tych zasad, zarówno w kierunku zbytowego autorytaryzmu, jak i w stronę zbyt dużej permissywności, wprowadzają chaos w środowisku oddziaływania wychowawczego, zwłaszcza u dzieci w okresie formacyjnym, w okresie rozwijania własnego potencjału osobowościowego. Znane są przypadki dzieci, u których w wyniku nadmiernego rygoryzmu wychowawczego rodziców (czasami wystarczy, że jedno z rodziców przejawia taką postawę) rozwinęły się tendencje agresywne, brak szacunku do innych i ich pracy, a także autoagresja, z targnięciem się na własne życie włącznie. Z kolei zbyt łagodność rodziców, brak planu wychowawczego albo brak jedności zasad wychowywania pomiędzy rodzicami prowadzić mogą do wykształcenia u dziecka zachowań roszczeniowych, trudności w podporządkowywaniu się zasadom funkcjonowania społecznego czy braku odpowiedzialności za własne zachowania i czyny. Duża permissywność w stylu wychowywania często powoduje więcej agresji niż rygorystyczny autorytaryzm.

Wydaje się, że opisane powyżej mechanizmy powinny być – przynajmniej podświadomie, można rzec, instynktownie – wyczuwane przez rodziców. A jednak z trudem wychowywania dziecka nie radzi sobie dzisiaj więcej rodziców niż 30–40 lat temu, o czym możemy wnioskować choćby na podstawie wzrostu zachowań antyspołecznych u młodzieży (chuligaństwa, frustracji przeradzające się w zachowania agresywne, nadużywania środków

Rycina 11. Zróżnicowanie kory mózgu człowieka i wybranych gatunków zwierząt

- A. Mózg człowieka jest nie tylko stosunkowo większy niż u zwierząt, ale przede wszystkim bardziej zróżnicowany. Pierwszorzędowe obszary odpowiedzialne za przetwarzanie informacji zmysłowych (wzrokowych, czuciowych i słuchowych) stanowią zdecydowanie większą część kory nowej u gatunków bardziej prymitywnych.
- B. W przypadku człowieka stosunek kory pierwszorzędowej do wielomodalnej kory asocjacyjnej jest odwrotny. Kora asocjacyjna, w której zachodzą procesy intelektualne, jest najsilniej rozwiniętym obszarem mózgu człowieka.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Hofman, 2014; Krubitzer i wsp., 2011

mózgu konstituuje tę cechę, a właśnie jego jakość. Kilka dekad temu sądzono, że iloraz encefalizacji może stanowić dobry predyktor inteligencji, znaleziono jednak wiele wyjątków, które spowodowały odrzucenie tej tezy (DeFelipe, 2011). W procesie encefalizacji, czyli – innymi słowy – wzrostu wielkości mózgu w toku ewolucji (Halley i Deacon, 2017), nastąpił także wzrost jego złożoności (ryc. 11), co w bardziej przekonujący sposób wyjaśnia wyjątkowość mózgu człowieka (DeFelipe, 2011; Halley i Deacon, 2017; Preuss, 2017).

WODA

Cel: nauczanie treści z zakresu edukacji przyrodniczej oraz chemii, doskonalenie umiejętności współpracy w zespole, rozwijanie zdolności przestrzennych.

Opis: Uczniowie mają piłki w kolorze żółtym lub zielonym. Wśród nich są 4 piłki z literami „H” (wodór) (2 żółte i 2 zielone) i „O” (tlen) (2 żółte i 2 zielone). Uczniowie z literami „H” i „O” zawsze łączą się w pary „H–H” i „O–O”, tworząc cząsteczki dwuatomowe. Dzieci bawią się piłkami, a po 3 krokach wymieniają piłki między sobą. Na sygnał nauczyciela „WODA” muszą uformować związek H_2O i biegać po sali tak, żeby każdy ich wyraźnie widział. Dzieci z literą „O” trzymają się za ręce, ponieważ woda składa się z jednego atomu tlenu chemicznie związanego z dwoma atomami wodoru.

Modyfikacja: Uczniowie tworzą inne związki chemiczne, np. dwutlenek węgla (CO_2).

PAŃSTWA-MIASTA

Cel: doskonalenie wiadomości z różnych obszarów tematycznych (np. geografia, przyroda), doskonalenie umiejętności współpracy w grupie, rozwijanie wybranych umiejętności ruchowych.

Opis: Uczniowie podzieleni na 2 zespoły i ustawieni w dwójkach na linii

